

Содржина на предметните програми

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методологија на научното истражување			
2.	Код	ЗП МНИ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Мариета Петрова проф. д-р Флорина Шеху проф. д-р Кахил Аднан			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Превземање на значајни истражувања за педагошката практика, со цел за унапредување на воспитанието и образованието; Соочување со ситуации кои се слични на научно истражувачката работа и применување на методолошки стратегии, методи, техники и инструменти, соодветни на манифестираната појава; Усовршување на улогата соработник (членови на истражувачки тимови: тестатори, анкетари, интервјуери, набљудувачи, со стручните соработници од градинките, педагошките советници, истражувачи од поедини институции и други стручно-научни работници); Запознавање на студентите со разни видови на истражувања и можности за менување на појавите кои се истражуваат; Запознавање со современи истражувања од областа на воспитанието и образованието; Стекнување на вештини за самостојно планирање, изработка и имплементирање на проект за истражување; Оспособување за примена на современи сознанија од областа на методологијата; оспособување за имплементирање на елементи на стратегија за развој на курикулумот, практиката, планирање и сл. преку примена на истражувања; Следење, евидентирање на резултатите, постапките од истражувањето; Развој на самостојност и самоевалуативност при планирање и реализација на истражување; Запознавање и овладување со статистички знаења и вештини.				
11.	Содржина на предметната програма: Значење, поим на видови истражувања од областа на педагогијата; Современи пристапи кон изработка и примена на разни видови на истражувачки проекти во воспитанието и образованието; Усвојување на современи методи, техники, инструменти за истражување и нивна самостојна примена во сопствената практика; Видови на истражувања, значење, компарација, иновации во областа на воспитанието и образованието; Избор на проблем за истражување, определување на предмет, цели и задачи на истражувањето; Проектирање на акциони, квалитативни и квантитативни истражувања; Изработка на инструменти за мерење; Планирање на начинот на спроведување на истражувањето, анализата на податоците (примена на дескриптивна и инфереентна статистика), изработка на календар на истражувањето; Статистички постапки при педагошките истражувања; Информациска писменост – умрежување во авторитетни Европски едукациски мрежи.				
12.	Методи на учење: Предавања, учење подржано со технологија, самостојна изработка на проекти и инструменти за истражување, интеракција, работилници, индивидуална метода, мониторинг, менторство, решавање на реални задачи и реални проблеми				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	

		16.3.	Домашно учење - задачи		30 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови		60 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		30 бодови		
	17.3.	Активност и учество		10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност на предавања и вежби, како и исполнување на предвидените задолженија до крајот на зимскиот семестар			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски, албански, турски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
Литература						
Задолжителна литература						
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Cohen, L., L. Manion I K. Morrison	Metode istraživanja u obrazovanju	Jastrebarsko: Naklada Slap	2007	
	2.	Kundačina, M., Gojkov G.	Zbornik rešenih zadataka iz pedagoške stistike	Vršac, Viša škola za obrazovanje vaspitača.	2004	
	3.	Kundačina, M. I BanĐur V.	Akciono istraživanje u školi,	Učiteljski fakultet u Uzicu: Univerziteta u Kragijecvu	2004	
	4.	Дамовска, Лена/ Шеху, Флорина	Воспитувачот како истражувач	Просветно дело, Скопје	2018	
Дополнителна литература						
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	BanĐur, V.	Uloga nastavnika u malim akcionim istraživanjima	Banja Luka: Republički pedagoški zavod	2000	
	2.	Cenčić, M.	Pisanje in predstavlanje rezultatov raziskovalnega dela.	Ljubljana:Pedagoška fakulteta Univerza v Ljubljani	2002	
	3.	Elliot, J.	Action research: a Framework for self-evaluation in Schools	Cambridge, Institute of Education	1981	
	4.	Murati, Xh.	Metodologjia e kërkimit pedagogjik	Çabej, Tetovë	2004	

		5.	Florina Shehu & Lulzim Aliu“	Understanding and approaches to the Methodology of the pedagogical research in the initial education (p.67-76)	14 th International Balkan Education & Science Congress, University “Ss.Cyril and Methodius”, Faculty of Pedagogy “St. Kliment Ohridski” Skopje	2019
--	--	----	------------------------------------	--	--	------

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Предучилишен курикулум			
2.	Код	ЗП ПК			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф д-р Татјана Котева Мојсовска, проф. д-р Флорина Шеху			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се здобијат со научни знаења од областа на предучилишниот курикулум; компаративно да се воведат во концепциски различни институционални модели на предучилишни воспитно-образовни курикулуми и да се оспособат за нивна критичка анализа; да го разберат значењето и потребата од егзистирање на различностите меѓу курикулумите; да ги сознаат и разберат современите концепции за системот на предучилишното образование; да стекнат сензитивност за релевантно педагошко реагирање на детските потреби и можности и да стекнат умешност за компетентен избор на курикулуми соодветни на детските карактеристики, на срединските и на социјалните услови во кои се реализира предучилишна дејност; да се оспособат за избор и примена на воспитно-образовни курикулуми сообразени со стандардите за рано учење и развој да се оспособат за практична примена на знаењата во воспитно-образовната практика.				
11.	Содржина на предметната програма: Предучилишен курикулум - поим и карактеристики. Современи сваќања и концепти за предучилишниот курикулум. Курикулумот и развојните домени во раното детство. Видови курикулуми за ран детски развој. Хуманистички заснован предучилишен курикулум. Тематски курикулум. Развоен курикулум, Интегриран предучилишен курикулум. Курикулум базиран на проекти. Национален –планиран и скриен курикулум. Отворен курикулум. Холистички пристап кон курикулумот, Развој и креирање на современ предучилишен курикулум; Теориските парадигми и предучилишниот курикулум. Интеркултурна димензија на курикулумот. Курикулумот, индивидуата и различностите (Te Wariki, Anti Bias, Ascend курикулум и други); Перспективите на раното образование и развојната политика на современиот предучилишен курикулум(принципи, критериуми, стратегии, форми на развој). Услови за реализација на современиот предучилишен курикулум. Детето, воспитувачот и родителот во современиот курикулум. Фактори и критериуми за избор на предучилишните курикулуми; Курикулумот и социјалното опкружување; Курикулумот и воспитно-образовните активности во градинката. Индикатори за ефикасен предучилишен курикулум. Планирање, следење и евалуација на предучилишниот курикулум.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.		50 часа
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.		40 часа

16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи		30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи		30 часа	
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови		80 бода - завршен испит (или два теста по 40 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		10 бода		
	17.3.	Активност и учество		10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
	од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Услов за потпис: редовност и активност на предавања и вежби или на менторски и контакт - часови Услов за полагање завршен испит: освоени минимум 15 поени по наведените основи			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
Литература						
Задолжителна литература						
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Nutbrown C.	<i>Key Conceptts in Early Childhood Education & Care</i>	SAGE publications, London	2006	
	2.	Котева-Мојсовска Т.	<i>За концептот педагогија базирана на детската природа .</i>	<i>Педагошка ревија, (Скопје):VI,бр.1-2 , УКИМ Педагошки факултет „Св. Климент Охридски,“ , Скопје, ISSN 1857-7105</i>	2015	
	3.	Шеху, Ф. и други	<i>Нови практики во детските градинки</i>	Темпора Веритас, Скопје,	2012	
22.	4.	Rosalind Charlesworth,	Understanding Child Development	WADSWORTH Belmont, USA, Chengage learning	2010	
	5.	Koteva Mojsavska T. Florina Sh.	<i>Planing, recording and evaluating as a synchronized system for effective preschool education, (Proceedings “Improving the quality of life of children and youth”, . Harkanj, Hungary,)</i>	Association for support and creative development of children and youth, Tuzla & University of Tuzla, Faculty of Educationand and Rehabilitation: Tuzla. ISSN 1986-9886, str.277-285	2018	

		6.	T.Koteva-Mojsovska	<i>System of competences for the holistic-integrative concept of early childhood development</i>	Proceeding of International Scientific Conference “The education at the crossroads – conditions, challenges, solutions and perspectives”; Bitola	2018
		7.	Шеху, Ф. и други	<i>Добри практики за поттикнување на раното учење кај малите деца (Прирачник за воспитувачи.Примена на стандарди за рано учење и развој)</i>	МТСП, Уницеф, Скопје,	2014
		8.	Rosalind Charlesworth,	Understanding Child Development	WADSWORTH Belmont, USA, Chengage learning	2010
22.2.	Дополнителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Schweikert, G	Being a Professional,	Published by Redleaf Press, USA	2012	
	2.	Alice Y. Kolb and David A. Kolb,	Experiential Learning Theory: A Dynamic, Holistic Approach to Management Learning, Education and Development, Weatherhead School of Management,	Case Western Reserve University , http://learningfromexperience.com/media/2010/08/ELT-Hbk-MLED-LFE-website-2-10-08.pdf	2010	
	3.	Koralek, G. D. ; Colker, J. L. and Trister Dodge, D.	What, Why and How of High - Quality Early Childhood Education: Guide for On-Site Supervision.	National Association for the Education of Young Children. (Washington, D.C.).	1993	
		4.	Carol Taylor Fitz - Gibbon.	Monitoring Education - Indicators Quality and Effectiveness.	CASELL, London, UK,	1996

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Група и групна динамика			
2.	Код	ЗП ГГД			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Зоран Михајловски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции) Студентите да стекнат разбирање на основните теориски постулати за група, односите во групата, раководењето со групата и синтетизираните знаења да ги применат во праксата односно во водењето на групата во предучилишната установа.				
11.	Содржина на предметната програма Поим за група. Групна структура. Комуникациска структура на групата. Групни процеси. Групна динамика. Групни емоции. Кохезивност на групата. Водство во групата. Функција на водството. Раководење со група. Типови на раководење. Видови на групи. Афективно хомогени и афективно хетерогени групи. Примарни и секундарни групи.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, семинари, искусвено учење, рефлексција на животни и работни ситуации, консултации и самостојна работа.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава		50 часа
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа		40 часа
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи		30 часа
		16.2	Самостојни задачи		30 часа
		16.3	Домашно учење		30 часа
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови		70 бода	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)		20 бода	
	17.3	Активност и учество		10 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови /оценка)	0 до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		/		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Zvonarević, M.	Socijalna psihologija	Školska knjiga, Zagreb	1985
	2.	Hewstone, M., Stroebe, W., (ed).	Socijalna psihologija: europske perspektive	Naklada Slap, Jastrebarsko	2005
	3.	Brown, R.	Grupni procesi: dinamika unutar i između grupa,	Naklada Slap, Jastrebarsko	2006
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2	1.	Klarin, M.	Razvoj dece u socijalnom kontekstu,	Naklada Slap, Jastrebarsko	2006
	2.	Rot, N.	Znakovi i značenja: verbalna i neverbalna komunikacija	Plato, Beograd	2004
	3.	Havelka, N.	Psihologija međuljudskih odnosa u obrazovanju	Centar za usavršavanje rukovodilaca u obrazovanju, Beograd.	1996

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Етика во образованието			
2.	Код	ИП ЕО			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Емиљ Сулејмани проф. д-р Светлана Камџијаш			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции) Студентите да стекнат знаење за човечките вредности; да развијат поим за доброто и правилното, како и за неопходноста од правилното критичкото промислување во однос на моралните дилеми и правилниот избор; да знаат да го пренесат автономното создавање на вредносен систем кај идните учители и да се оспособат за примена и користење на етичките знаења во решавање на одделни практични проблеми во воспитно-образовната дејност.				
11.	Содржина на предметната програма Поим за доброто и моралните вредности како основа за среќен и целесообразен живот, стојалиштето на Платон за правилното образование, Аристотел за образованието и среќата, стоичките школи за доброто, идејата за доброто и образованието во ренесансата, просветителските идеи за образованието и доблеста, современото општество и кризата на моралот, етиката во системот на општествените и образовните науки, столбовите и етичките вредности, етиката и општеството, етиката и образованието.				
12.	Методи на учење: интерактивна настава (теоретска), работа во групи (вежби), и други облици предвидени со заедничките критериуми на ЕКТС				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часа	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа	
		16.2	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Испит			Устен испит 70 бода
	17.2	Семинарска работа/проект (презентација: писмена и усна)			20 бода
	17.3	Активност и учество			10 бода
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	од 0 до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовност на предавања и вежби и сите предвидени задолженија да се исполнат до крајот на тековниот семестар.			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот	Самоевалуација од страна на наставникот и анонимна евалуација			

	на наставата	од страна на студентите.			
	Литература				
	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	година
22.1	1.	Кирил Темков	Етика	Просветно дело	2005
	2.	Сејфедин Сулејмани	Основи на Етиката	Авторот	2005
	3.	Вуко Пвичевиќ	Основи етике	Култура Београд	1967
22.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	година
22.2	1.	Аристотел	Никомахова етика	Три	2003
	2.	Linda & Richard Eyre	Teaching Children values	Simon & Schuster	1993
	3.	Emil Sulejmani	Sociologjia e arsimit	Fakulteti pedagogjik „Shen Kliment Ohridski” Shkup	2016

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Психологија на учењето			
2.	Код	ИП ПУ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година / семестар	Прва година/ Прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	5
8.	Наставник	проф. д-р Зоран Михајловски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема предуслови			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со главните облици и механизми на учењето како психолошки процес и нивната примена во процесите на подучување. Запознавање со релациите меѓу процесите на подучување и резултатите од школското учење. Запознавање со формите на практична имплементација на постапките за стимулирање на стратегиите и техниките на ефикасното школско учење.				
11.	Содржина на предметната програма: Асоцијативни теории на учење (класично и оперантно условување). Поим за поткрепување, режими на поткрепување, интермитентно поткрепување. Примена на разни форми на учење со условување во подучувањето. Когнитивистички приод кон учењето, когнитивни теории на учењето. Поими за метакогниција, когнитивни стилови во учењето, когнитивни мапи. Социјални теории на учењето. Модели на учење и подучување. Мотивација и учење. Учење и помнење. Саморегулирано учење. Имплицитно учење.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, презентации, дискусии, дебати, работилници, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часа семестрално		
14.	Распределба на расположливото време		90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности		
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часа	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа	
		16.2	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови			70 бода
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			20 бода
	17.3	Активност и учество			10 бода
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		0 до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Реализирана презентација на час, една семинарска работа (јавна одбрана).		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			

	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Vizek-Vidović, V., Rijavec, M., Vlahović-Štetić, V., Miljković, D.	Psihologija obrazovanja	IEP, Zagreb	2003
	2.	Woolfolk, A.	Educational Psychology	Allyn & Bacon, Boston	2005
	3.	Andrilović, V., Čudina-Obradović, M.	Psihologija učenja i nastave	Školska knjiga, Zagreb	повеќе изданија
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2	1.	Zarevski, P.	Psihologija pamćenja i učenja	Naklada SLAP, Jastrebarsko	2000
	2.	Bedli, A.	Psihologija pamćenja	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd	2004
	3.	Radonjić, S.	Psihologija učenja (I)	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd	2004
	4.	Grgin, T.	Edukacijska psihologija	Naklada SLAP, Jastrebarsko	1997

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Современи модели на предучилишно воспитание			
2.	Код	ИП СМПВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф д-р Тајјана Котева Мојсовска, проф. д-р Флорина Шеху			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат сознанија за современите модели на предучилишно воспитание, да развијат критички ставови по однос на нив, да совладаат техники и стратегии за нивна практична имплементација, и осовременување, да се оспособат за избор на модели соодветни на опкружувањето и на практичните потреби.				
11.	Содржина на предметната програма: Поим за современи модели на предучилишно воспитание и образование. Реставрација на моделите со хуманистичка основа. (Montessori – моделот; Reggio Emilia - моделот; Agazzi – метод на воспитно-образовна работа. Waldorf-ска антропозофија;) Креативен курикулум. Проектен пристап во воспитно-образовната работа. Модел фокусиран на индивидуалните потреби (“Developmentally Appropriate” Model). Модел на рана интервенција во предучилишното воспитание и образование. Head start – програма за рана интервенција. Воспитно-образовен модел базиран на тематски курикулум. Современи европски модели на предучилишно воспитание. Образование базирано на учество и посета на семејството -Parent Co-ops. Модели на скратени предучилишни курсеви (за родителите и за децата). Еколошки ориентиран модел. Модели базирани на различностите. Te Wariki, Anti Bias, Ascend, High Scope, Bank Street, Academic/Play-Based и други.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	80 бода - завршен испит (или два теста по 40 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Услов за потпис: редовност и активност на предавања и вежби или на менторски и контакт - часови Услов за полагање завршен испит: освоени минимум 15 поени по наведените основи			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
Литература					
Задолжителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	OECD	Curricula and Pedagogies in Early Childhood Education and Care	Directorate for Education, OECD	2004
	2.	Frwd C. Lunenburg	<i>Curriculum Models for Preschool Education: Theories and Approaches to Learning in the Early Years Fred (Schooling volume 2, number 1)</i>	Sam Houston State University	2011
	3.	Seity, M. I Hallwachs.	<i>Montessori ili Waldorf</i>	, Educa, Zagreb	1997
	4.	Dječji vrtic Zraka sunca	<i>Zapisi o metodi Agazzi</i>	Dječji vrtic Zraka sunca, Križevci	1997
	5.	Cadwell, Louise B.	<i>Bringing Reggio Emilia Home: An Innovative Approach to Early Childhood Education.</i>	NY: Teachers College Press, New York,	1997
	6.	Shehu, F.	<i>Assumptions for creating the simulative environment and diversity in early child education (International scientific conference 18th Mate Demarin Days “New Challenges in Education”),</i> (p.67-79),	Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Pula, Croatia,	2020
	7.	Koteva-Mojsovska, T. Nikodinovska Bancotovska, S.	<i>The role of play and the autonomy of the child in Early childhood development, EDUCATION - Journal of educational research, Vol. 1 ; No. 1-2 ; , ISSN: 2671-3268 (Print), ISSN: 2671-3276 (Online), pp. 99-104</i>	Faculty of Pedagogy, University of Tetova, Republic of North Macedonia	2019
Дополнителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Shehu, F. Koteva Mojsovska T.	<i>“Teachers’ intercultural communication competencies in early childhood education”</i> , (Fourth International Scientific Conference, FILKO, Voronezh, Russia) p. 328-335.		2019,

		2.	Tatjana Koteva-Mojsovska	<i>Interaction as a Process of Learning and Teaching in Early Childhood Education</i> , (Proceedings of 13th International Education and Science Congress 6-8 September 2018, Edirne, ISBN: 978-975-374-228-3), (pp.402-407).	Trakya University-Edirne Turkey	2018
		3.		http://www.fokolar.hr/vjesti/v20071103.html	Pedagogija zajedništva. URL:	
		4.		http://www.ofm.hr/zupa_cakovec/docs/DjeloM.htm	Pedagogija zajedništva i Agazzi. URL:	
		5.	Cadwell, Louise B.	Bringing Learning to Life: A Reggio Approach to Early Childhood Education.	NY: Teachers College Press, New York	2002
		6.	Gasparini, A.L.	Odgojitelj kao reflektivni praktičar, Zbornik radova,	Dječji centar Čakovec i Visoka učiteljska škola u Čakovcu, Čakovec	2007
		7.	Cockburn, A.	Teaching children 3 to 11	Paul Chapman Publishing: London	2001

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Недискриминаторско дејствување			
2.	Код	ИП НДД			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Розалина Попова-Коскарова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување знаења, вештини и компетенции за недискриминаторско дејствување, свест за етичка димензија на образованието и улогата на наставникот/воспитувачот во надминување на стереотипи и предрасуди во воспитанието, како и умешност за разрешување на проблеми во овој контекст.				
11.	Содржина на предметната програма: Стратегии, модели и техники за надминување на стереотипите и предрасудите во образованието. Интеграција на Ромите во системот на образование и воспитание. Етичка димензија на воспитно-образовниот процес. Образование за ненасилство. Семејството како фактор за недискриминаторско дејствување однесување кај децата и младите, Училиштето-фактор за негување на неансилна комуникација, Улогата на наставникот во етичкото воспитување на младите, Насилството во училиштата- последица на конфликти во нашето општество, Системите на вредноста и воспитанието на младите. Искуства во светски рамки.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, работилници, дебати, roll-playing-метод и др.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	30	
		16.3.	Домашно учење - задачи	33	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	2x35 (или устен испит)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Успешно изработен и презентирани семинарски труд			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				

		Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Попова-Коскарова, Р.	Етичка димензија образование, (зборник) (163-170, 225-228)	Универзитет Крагујевцу, Педагошки факултету у Јагодини, Јагодина	2008	
	2.	Група автори	Omladina Balkana izmeѓu nasilja I culture mira (zbornik) (77-85, 115-128, 129-138, 263-268, 283-292)	Univerzitet u Nisu, Filozofski fakultet, Departman za pedagogiju, Centar za socioloska istrazivanja	2004	
	3.	Popova-Koskarova, R.	Overcoming The Stereotypes and prejudices for Romany students and their integrations in the school, simpozium,(73-78)	US –China education Review, Vol. 7.No.8,	2010	
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Bjersted, M.(editor),	Peace education aroud the world	School of Education, Malmo, Sweeden	1999	
	2.	Група автори	Прирачник за меѓуетничко образование на наставничките факултети	УСАИД, Центар за граѓанско образование	2015	
	3.					

Реден број на прилогот: 8

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Развој и квалитет на предучилишните институции			
2.	Код	ИП РКПИ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф д-р Татјана Котева Мојсовска,			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се запознаат со развојот и промените на улогата на градинката низ историјата, да ја сфатат улогата на градинката како центар за детско учење и развој, да изградат сопствени ставови по однос на местото и улогата на градинката во воспитувањето на децата, да се оспособат за креативно менување и развој на нејзината функција				
11.	Содржина на предметната програма: Детска градинка – поим. Историски осфрт на развојот и промената на улогата на градинките. Современи сфаќања за детските градинки. Функции на градинката како воспитно-образовна институција. Градинката како дел од целокупниот институционален воспитно-образовен систем. Потреба од промени во третманот и функционирањето на градинката. Градинката – центар за ран детски развој. Интеракција и комуникација во современата градинка - основа за развој. Третманот на детето во предучилишното образование. Улогата на ентериерот и екстериерот во обликување современа предучилишна институција. Инклузивноста и градинката Улогата на управувањето со градинката. Рефлексиивната практика и развојот на градинката. Надзор над работата на градинката. Улогата на воспитувачот во развојот и квалитетот на градинката. Градинката во социокултурен контекст.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	80 бода - завршен испит (или два теста по 40 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	

		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Услов за потпис: редовност и активност на предавања и вежби или на менторски и контакт - часови Услов за полагање завршен испит: освоени минимум 15 поени по наведените основи				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22. 1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Мишиќ, Е., Тасевска, А., Шеху, Ф. и др.,,,	<i>Предлог-рамка за квалитет во предучилишното образование, воспитание и згрижување, (подготвена врз основа на предлогот на Европската Комисија до Советот на Европската Унија за препорака за високо квалитетни системи за предучилишно образование, воспитание и згрижување)</i>	ДатаПонс, Скопје ISBN 978-608-4857-25-9, COBISS.MK-ID 109557514	2019
2.	Shehu F.	<i>“Assumptions for creating the simulative environment and diversity in early child education (International scientific conference 18th Mate Demarin Days “New Challenges in Education”)</i> (p.67-79)	Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti, Pula, Croatia,	2020		

		3.	Koteva-Mojsovska T.	<i>Development Of Communication Competencies In Early Childhood Education</i> (Proceedings Of The International Scientific Conference 18th Mate Demarin Days , ISBN 978-953-8278-44-0) “; (pp.229-243)	Sveučilište Jurja Dobrile U Puli Fakultet Za Odgojne I Obrazovne Znanosti Zagrebačka 30, Pula	2020
		4.	Koteva-Mojsovska T.Shehu F.	<i>The Initial Education of Teacher and its Connection to Practice in the “Society of Knowledge”</i> (Proceedings of Fourth International Scientific Conference (FILKO) , 23-25 May 2019, pp 181- 187;) ISBN 978-608-244-698-1	Shtip: Goce Delcev University & Voronezh State University Russia	2019
		5.	Baldock, Fitzgerald,D.	Understanding Early Years Policy	Paul Chapman Publishing, london	2005
		6.	Koteva-Mojsovska, T.	<i>System of competences for the holistic-integrative concept of early childhood development</i> Proceedings ,International Scientific Conference: The education at the crossroads –conditions, challenges, solutions and perspectives; (pp: 81-88)ISBN 978 - 608 - 4616 - 89 – 4 Bitola	Macedonian science society – Bitola ,Republic of Macedonia	2018
22. 2.	Дополнителна литература					
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Schweikert,G	Being a Professional,	Published by Redleaf Press, USA	2012
		2.	Alice Y. Kolb and David A. Kolb,	Experiential Learning Theory: A Dynamic, Holistic Approach to Management Learning, Education and Development, Weatherhead School of Management,	Case Western Reserve University , http://learningfromexperience.com/media/2010/08/ELT-Hbk-MLED-LFE-website-2-10-08.pdf	2010

		3.	Koralek, G. D. ; Colker, J. L. and Trister Dodge, D.	What, Why and How of High - Quality Early Childhood Education: Guide for On-Site Supervision.	National Association for the Education of Young Children. (Washington, D.C.).	1993
		4.	Carol T aylor Fitz - Gibbon.	Monitoring Education - Indicators Quality and Effectiveness.	CASELL, London, UK,	1996

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Интеркултурно образование			
2.	Код	ИП ИО			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф.д-р Розалина Попова-Коскарова проф.д-р Емиљ Сулејмани			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): студентите да стекнат знаења, вештини и компетенции за интеркултурното образование, развој на сознанието за неопходност од интеркултурно образование, развивање на свест за потребата од надминување на стереотипите и предрасудите како ограничувачки фактори и улогата на наставникот/воспитувачот во тој контекст.				
11.	Содржина на предметната програма Историско-филозофски и педагошки основи на идејата за интеркултурно образование. Влијанието на други култури . Придонесот на различните култури за човечката цивилизација. Влијанието на меѓукултурните разлики во комуникацијата, Интеркултурното образование во рамките на училишните институции, Предрасудите и стереотипите како ограничувачки фактори во интеркултурното образование, Стратегии за нивно надминување, Различноста како вредност, Интеркултурното образование во светот и кај нас, Педагогија на заедништво, Воспитание за мир и толеранција.:				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, работилници, дебати, roll-playing-метод и др.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	30	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30	
17.	Начин на оценување устен испит				
	17.1.	Тестови	Устен испит	70 бода	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		20 бода	
	17.3.	Активност и учество		10 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Успешно изработен и презентираан семинарски труд			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски и албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				

		Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Popova-Koskarova, R	Supporting Diversities as a value Through Upbringing-Educational Process. Fourth Balkan Congress, Education, Balkans, Europe,	Stara Zagora	2007	
	2.	Popova-Koskarova, R.	Some experiences in the intercultural education in Macedonia and in the world, Interculturality in the educational process, The Third International Balkan Scientific congress	UGD Goce Delcev, Shtip	2005	
	3.	Sulejmani, E.	Sociologija e arsimit	Fakulteti pedagogjik Shkup	2016	
		Зборник на трудови	Мултикултурализмот во Македонија: модел во настанување	Фондација отворено општество	2005	
		Peroti, A.	Interkulturalnost – odgoj vaspitanje i obrazovanje	EDUCA, Zagreb	2000	
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Bruner, Dz.(editor),	Kultura obrazovanja	EDUCA, Zagreb	2000	
	2.	Milan Mesič	Multikulturalizam	Skolska knjiga Zagreb	2006	
	3.	Bauman, Z.	Kultura i društvo,	Prosveta, Beograd	1994	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Професионален развој на воспитувачот			
2.	Код	ИП ПРВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. Д-р Сузана Никодиновска – Банчотовска проф. д-р Флорина Шеху			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање на студентите со актуелните пристапи во образованието на воспитувачите; оспособување на студентите за самостојно истражување на проблемите поврзани со професионалниот развој на воспитувачот; оспособување на студентите за критички осврт кон различните концепции на професионалниот развој на воспитувачот; создавање креативен пристап кон сопствениот професионален напредок.				
11.	Содржина на предметната програма: Определување на суштината на професијата воспитувач; Таксономија на професионалните компетенции на воспитувачот; Иницијалното образование на воспитувачот - актуелни состојби и перспективи; Континуираното образование и усовршување на воспитувачот – услови и можности; Институционална поддршка на професионалниот развој на воспитувачкиот кадар; Професионалниот развој на воспитувачот како одговор на барањата на современиот воспитно-образовен процес; Законски нормативи за развојот и напредокот во професијата; Дилеми поврзани со професионалниот развој на воспитувачот во современи услови.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, дебати, работилници, истражувачки активности, студиски посети, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	80 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)

		од 71 до 80 бода	8 (осум) (С)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (В)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит			
20.	Јазик на кој се изведува наставата			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			
	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература			
	Задолжителна литература			
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач
	Година			
	22.1.	1.	Никодиновска - Банчотовска, С.	Професионалните компетенции на наставниците
				Академск и печат, Скопје
		2.	Vidovic V.V.	Cjeloživotno obrazovanje ucitelja i nastavnika: višestruke perspektive
				Institut za društvena istraživanja, Zagreb
		3.	Shehu F.	Modern Pedagogical Ideas, Conceptions, Paradigms and Initial Education of Teachers for Preschool and Primary Education, Conference proceeding
				Faculty of pedagogy "St.Kliment Ohridski", Skopje
		4.	Caena F.	Initial Teacher Education in Europe: an Overview of Policy Issues
				European Commission
			2008	
			2012	
			2011	
			2014	
	Дополнителна литература			
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач
	Година			
22.2.	1.	Вујисић-Живковић, Н.	Педагошко образовање наставника	Задужбина Андрејевић, Београд
				2005
	2.	Никодиновска - Банчотовска, С.	Таксономија на професионалните компетенции на наставниците	Академски печат, Скопје
				2008
	3.	Nikodinovska, Bancotovska,S.	Development phases and characteristics of the curriculum for education of preschool teachers of the pedagogical faculty "St. Climent Ohridski" Skopje, Conference proceedings (p. 155-161)	Edukacijsko-rehabilitacijski fakultet Univerziteta u Tuzli
				2019
	4.	Shehu F.	New Pedagogical-Didactic Challenges of the Teaching Profession Conference proceedings (p.112 – 116)	Pedagogical Faculty, Bitola
				2017

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Соработка со семејството			
2.	Код	ИП СС			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф д-р Татјана Котева Мојсовска проф. д-р Флорина Шеху			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да се запознаат со основните стратегии, принципи, начини и потреби за соработката на училиштето со родителите, да се оспособат за нивна практична имплементација, да ги откријат и совладаат начините за детектирање на разликите меѓу семејствата, да совладаат техники и стратегии на информативна и едукативна работа со родителите, да стекнат знаења и умешности за планирање, вреднување и развој на соработката со родителите.				
11.	Содржина на предметната програма: Градинката – отворен систем. Основи и потреби за соработка со родителите. Педагошки ефекти од соработката со родителите. Принципи ,форми и стратегии на соработка. Барииери кои ја попречуваат соработката. Мотивирање и поддршка на родителите за вклучување во активностите на градинката. Општествена поддршка за партнерство. Едукативна програма за родители. Компјутерот и информирањето на родителите. Детектирање на разлики меѓу семејствата во функција на успешна соработка. Соработката со родителите во мултикултурна средина.Планирање, вреднување и развој на соработката со родителите. Однос: наставник-родител-ученик. Родителот, воспитувачот и социоемоционалниот развој на детето. Родителите-извор на информации. Отвореност кон пошироката околина. Едукација за комуникација со околината.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				

	17.1.	Тестови	80 бода - завршен испит (или два теста по 40 бода)			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода			
	17.3.	Активност и учество	10 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Услов за потпис: редовност и активност на предавања и вежби или на менторски и контакт - часови Услов за полагање завршен испит: освоени минимум 15 поени по наведените основи				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач		
	Година					
	22.1.	1.	Koteva-Mojsovska T.	<i>Education for partnership between kindergarten and family-conditions and perspectives,</i> (Proceedings of VI International Scientific Conference, May 11-12 2018 in Shtip)	Goce Delcev university- Faculty of Educational Sciences, Shtip	2018
		2.	Diffily, Morrison D; K., editors	Family- Friendly Communication for Early Childhood programs	Natonal association for the Education of Young Children, Washington, D.C.	2008
	3.	Shehu F. Koteva-Mojsovska T.	<i>Strategies for communication with diverse families</i> ”, (10 th International Balkan Congress on Education and Science “ Education and Globalization” 2015, p. 133 – 141.”)	“University “Ss.Cyril and Methodius”, Faculty of Pedagogy “St. Kliment Ohridski” Skopje,	2015	
	4.	Tatjana Koteva-Mojsovska	<i>Комуникацијата меѓу семејството и училиштето во функција на автономија и личен развој на детето – Едукативен центар за родители-</i>	<i>Internacional Balkan Conferences for Music ang Ballet-Conditions and Perspectives in Music –Ballet Education, Skopje, RNM</i>	2020	

		5.	Koteva-Mojsovska T.	„ <i>Kompjuter educational tehnology and Family Education</i> ”, - Zbornik : The Third International Conference on Informatics, Educational Technology and media Education	University of Novi Sad-Faculty of Education, Sombor	2006
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Braun, D.	“Perspectives on Parenting”. Children in Society – Contemporary Theory, Policy and Practice	London. The Open University	2001
		2.	Holcer Jelena	Uspešan roditelj uspešno dete.	Beograd: Enco book	2007
		3.	Котева-Мојсовска Т.	Пакет инструменти за утврдување на воспитниот стил на родителите и на социјалното однесување на децата (прирачник),	Скопје: Академски печат	2006
		4.	Medić, S. i dr.	Škola za roditelje (<i>-socio-edukativni program za roditelje i - priručnik</i> za realizaciju socio-edukativnog programa za roditelje)	Beograd: Institut za pedagogiju i andragogiju Filozofskog fakulteta.	1997

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дизајн и евалуација на дидактички средства			
2.	Код	ИП ДЕДС			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. Д-р Сузана Никодиновска – Банчотовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Запознавање со техниките на дизајнирањето; запознавање со педагошките карактеристики на дизајнирањето; оспособување на студентите за инвентивен и креативен пристап при дизајнирање на дидактичките средства; оспособување за евалуација на дидактичките средства.				
11.	Содржина на предметната програма: Поим и елементи на дизајнот; Дизајнот во функција на педагошката вредност и оправданост на дидактичките средства; Креативен пристап кон дизајнирање на: просторот за игра и учење, сликовници, детски списанија, игровен материјал, разновидни дводимензионални и тродимензионални дидактички средства, работни листови, ТВ емисии, компјутерски софтвер и др; Евалуација на дидактичките средства; Критериуми за евалуација; Форми на евалуација.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, дебати, работилници, истражувачки активности, студиски посети, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	80 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит					
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Бањанин, М.	Теорија организације и дизајн у школи	Центар за усовршавање руководиоца у образовању Београд	1996
		2.	Nikodinovska, Bancotovska,S.	The school media library and the multimedia classrooms keeping up with the technical – technological development, conference proceedings	Pedagogical faculty Stara Zagora, Bulgaria	2013
		3.	Никодиновска – Банчотовска, С.	Телевизијата како медиум за едукација	Биангл, Битола	1999
		4.	Стојановска В.	Наставни медиуми	Филозофски факултет Скопје	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Buchberger, F.,Campos, B.P., Kallos, D. Stephenson, J.;	Зелена књига о образовању наставника у Европи,	Београд	2000
2.		Вујисић-Живковић, Н .	Педагошко образование наставника	Задужбина Андрејев, Београд	2005	
	3.		The professional teacher, Academic Year 1999/2000	Liverpool Hope University College, Liverpool	1999	

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Структурирање на Монтесори училница			
2.	Код	ИП СМЗ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година / семестар	Прва година/прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Мариета Петрова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Развивање на студетски компетенции кои овозможуваат запознавање со начинот на: Структурирање на Монтесори училница; Поставеност на материјалите на места достапни на учениците; Едукација која овозможува топла, организирана средина наменета за учениците, во која се развива ученичката самостојност и го забрзува учењето; Самостојно бирање на активности кое овозможва креирање на престава за сопственото место во одделението и средината која го окружува, самостојно осознавање на личниот интерес, кои ги координира наставникот; Развивање на академски, практични, социјални и уметнички вештини.				
11.	Содржина на предметната програма: - Предуслови за структурирање на Монтесори училница; - Пропозиции за мебел и материјали во Монтесори училиница; - Структурирана средина која овозможува активност и развој ; - Академски активности; - Активности за практичен живот; - Сензорни активности; - Уметнички активности.				
12.	Методи на учење: интерактивно учење - учење во група и самостојно учење				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	150 90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часа	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа	
		16.2	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Информациона писменост - проучување на библиографија, предходни истражувања	30 бода		
	17.2	Изработка на проект (презентација: писмена и усна)	60 бода		
	17.3	Консултации и изведување на практични активности	10 бода		
		0 до 50 бода		5 (пет) (F)	

18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Редовност на предавања и вежби, како и исполнување на предвидените задолженија до крајот на зимскиот семестар			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Комбинација на еволуација на предметниот професор за квалитетот на производот и самоевалуација на студентите за истиот			
Литература					
22.1	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Montessori, M.	The Montessori method	New York: Schocken Books	1909/1912/ 1964
	2.				
	3.				
22.	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2	1.	Montessori, M.	Discovery of the Child	New York : Balintine Books	1986
	2.	Montessori, M.	The absorbent mind (1st ed.)	New York: Henry Holt	1995
	3.				

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Еколошки пристапи во образованието			
2.	Код	ИП ЕПО			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година /прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Билјана Глигорова проф. д-р Аднан Кахил проф. д-р Леонора Јегени			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> - Стекнување на теоретски и практични знаења и вештини од областа, - Познавање на значењето на дисциплината во системот на развој на личноста, - Поседување на теоретски и практични знаења и вештини од областа, - Развивање на еколошката култура и свест на учениците, - Разбирање на целите и задачите на еколошкото воспитание, - Употреба на различни методски постапки во еколошката едукација, - Улогата на воспитувачите и наставниците во развивање на еколошката свест и култура кај децата 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Основи на еколошкото воспитание, - Еколошка култура на учениците (еколошка свест и еколошки навики), - Еколошка едукација на учениците (цели и задачи на еколошкото воспитание), - Принципи на еколошкото воспитание, методски постапки во еколошката постапки во еколошката едукација. 				
12.	Методи на учење: интерактивно учење - учење во група и самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа наставни активности 90 часа други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30	
		16.2.	Самостојни задачи	30	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	

		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански, турски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Liljana Mitik	Metodika ekoloskog vaspitanja	Uciteljski fakultet Vranje
		2.	Leonora Jegeni	Edukata Ekologjike	Universiteti “Shen Kirili dhe Metodi”, Shkup
		3.			
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Grupa autora	Praktikum za ekološko obrazovanje ucitelja	Pedagoska akademija za obrazovanje učitelja, Beograd
		2.	Erić D.	Ekološki bukvar	Zavod za udzbenike i nastavna sredstva, Beograd;
	3.	Стикова Е.	Здравствена екологија	УКИМ	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Здравствено воспитание на воспитно-образовниот кадар			
2.	Код	ИП ЗВК			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година /прв или втор семестар		Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Билјана Глигорова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> - Стекнување на теоретски и практични знаења и вештини од областа, - Разбирање на потребата од здравствено воспитување на децата, - Разбирање на целите и задачите на здравствено образование, - Познавање, разбирање и употреба на различни методски постапки во здравственото образование на децата, - Познавање и разбирање на факторите на здравствено образование. 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Основи на здравственото образование, - Здравствена едукација, - Методи на здравствено-воспитната работа - Здравствено-воспитни средства, - Влијанието на надворешните фактори врз здравјето на децата, - Фактори на здравствена едукација, - Најчести нарушувања на здравјето на предучилишните деца, - Превентивни мерки за зачувување на здравјето на децата. 				
12.	Методи на учење: интерактивно учење - учење во група и самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа наставни активности 90 часа други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			

21.	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В. Novaković, V. Grujić.	Higiена i zdravstveno vaspitanje	Edicija udzbenici Medicinskog fakulteta u Novom Sadu.	2005
		2.	Кекуш Д.	Здравствено васпитање	Висока медицинска школа. Београд	2006
	3.	Д-р Билјана Глигорова	Хигиена	Боро Графика, Скопје	2015	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стикова Е. Мурати М. Пиперкоска Б.	Хигиена	Педагошки факултет “Св. Климент Охридски” Скопје	2003
		2.	Барачков Н, Бујак Ј, Илић Д, Јовић С, Панић М и сар.	Васпитање за здравље кроз животне вештине	Министарство просвете и спорта Републике Србије	2007
3.						

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по култура на говорот			
2.	Код	ИП ММКГ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	доц. д-р Весна Хорватовиќ проф. д-р Љуљзим Адеми			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да развијат истражувачки однос кон јазичните (говорните) појави и кон воспитно-образовната практика по култура на говорот; Да ја следат, да ја проверуваат и да ја оценуваат практиката во предучилишните установи; Да ги оценуваат и да се стремат да ги усовршуваат наставните програми по јазик, учебниците, стручната литература, дидактичките материјали и др., како и систематски да ги следат развојните процеси и тенденции на Методиката на воспитно-образовната работа по култура на говорот како синтетичка наука; Студентите, исто така, треба да развијат истражувачки однос кон подрачјето Изразување и творење; Да овладеат со методите за потребните форми на изразување и творење, за оценување на наставната практика по ова предметно подрачје и да развиваат стремеж кон негово подобрување и усовршување.				
11.	Содржина на предметната програма: Главни моменти во развојот на наставата по мајчин јазик во минатото. Општ поглед на развитокот на наставата по македонски/албански јазик во минатото; Поим, предмет и теоретските основи на Методиката на наставата по македонски/албански јазик; Мислењето, јазикот и говорот, дидактичкиот говор; Критичкото мислење во воспитно-образовната работа по култура на говорот.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бода		
	17.3.	Активност и учество	15 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Реализирани тематски задачи			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Fadil Raka	Historia e shqipes letrare	Blendi – Prishtinë	1997
		2.	Rexhep Ismajli	Gjuhë standarde dhe histori identitetesh	Akademia e Shkencave e Shqipërisë	2005
		3.	Qemal Murati	Standardi gjuhësor dhe kultura e shprehjes	Instituti Albanologjik i Prishtinës	2004
		4.	Qemal Murati	Trajtesa albanologjike	Instituti Albanologjik i Prishtinës	2005
	5.	Charles Temple Alan Crawford Wendy Saul Samuel R. Mathews James Makinister	Strategji të mësimdhënies dhe të nxëniet për klasat mendimtare	Qendra për Arsim Demokratik	2006	
	6.	Кирил Барбареев	Методика на воспитно-образовната работа по култура на говорот – практикум http://e-lib.ugd.edu.mk/449	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип	2015	
	7.	Кирил Барбареев / Елена Ташкова	Методика на воспитно-образовната работа по развој и култура на говорот кај децата од 3 до 8 години http://e-lib.ugd.edu.mk/913	Универзитет „Гоце Делчев“ Штип	2020	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Fadil Raka	Çështje të shqipes letrare	Shkupi	1998
		2.	Avni Presheva	Prej gjuhës në gjuhë	Doruntina, Gjermani	2005
3.	Shefkije Islamaj	Gjuha ligjërimi dhe fjala	Instituti Albanologjik i Prishtinës	2004		
4.	Branko Vuletić	Lingvistika govora	Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu	2007		
5.	Жозеф Вандријес	Говор Лингвистички увод у историју	Издавачка књижарница Зорана Стојановића	1998		

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Рано учење на мајчиниот јазик			
2.	Код	ИП РУМЈ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица – институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Елизабета Бандиловска проф. д-р Вехби Кадриу проф. д-р Хулија Скука			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Во оваа наставна програма се анализираат стратегиите за развој на детските јазични компетенции, односно преку комуникативниот пристап да се почитуваат принципите на инклузија, недискриминација и мултикултурност.				
11.	Содржина на предметната програма: Предмет и насоченост на истражувањата е усвојувањето на јазикот кај децата; фазите на говорниот развој кај децата од предучилишна возраст; усвојување на основните поими: мислење, јазик, говор; говор/слух; пристапи во следењето и испитувањето на говорот; форми на говорно однесување: артикулација, дискриминација, речник, реченица, прераскажување, опишување.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, дискусии, индивидуална работа, групна работа.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања – теоретска настава	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	50 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	40 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			70 бода
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)			10 бода
	17.3.	Активност и учество			20 бода
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		0 до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански, турски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите.			
22.	Литература				

		Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Spiro Saqellari	Fjalët e para si hapat e parë	Onufri	2006	
	2.	Група автори	Развој говора код детета	Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd	1997	
	3.	Николовска, Ј.	Детскиот говор – следење и испитување	Скопје	1996	
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Smilka Vasiq	Të folurit e fëmijës suaj	Prishtinë	1977	
	2.	Васиќ, С.	Развитак артикулације код деца на узрасту од 3 до 9 година	Научна књига, Београд	1971	
	3.	Васиќ, С.	Вештина говорења	БИЗГ, Београд	1980	

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дијалектите и стандардниот јазик			
2.	Код	ИП ДСЈ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица – институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/ прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Елизабета Бандиловска проф. д-р Вехби Кадриу проф. д-р Хулија Скука			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентот се оспособува за критичко вреднување на јазикот и неговите пројави, односно стандардната и дијалектната форма. На тој начин тој умее да го согледува развојот на говорната активност кај децата од раната училишна возраст.				
11.	Содржина на предметната програма: Со споредувањето на одреден дијалект со стандардниот јазик му се овозможува на студентот да ги усвои сознанијата за дијалектната основа на македонскиот/албанскиот/турскиот, но и неговата дијалектна диференцијација, особено на фонетско-фонолошко, морфолошко и на лексичко рамниште.				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, дискусии, индивидуална работа, групна работа.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања – теоретска настава	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	50 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	40 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански, турски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			

	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Минова-Гуркова, Л.	Стилистика на современиот македонски јазик	Магор	2003
	2.	Марковиќ, М.	Дијалектологија на македонскиот јазик 1	Филолошки факултет „Блаже Конески“	2001
	3.	Марковиќ, М.	Дијалектологија на македонскиот јазик 2	Филолошки факултет „Блаже Конески“	2007
	4.	Jorgji Gjinari & Gjovalin Shkurtaj	Dialektologjia	Shblu, Tiranë	2003
	5.	Rexhep Ismaili	Standarde dhe identitete	Dukagjini, Pejë	2003
	6.	Shefkije Islamaj	Gjuha, ligjërimi dhe fjala	Prishtinë	2004
	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Rami Memushaj	Shqipja standarde	Toena, Tiranë	2004
	2.	Janet Byron	Përzgjedhje midis alternativash në standardizimin e gjuhës	Ditura, Tiranë	2012
	3.	Mehmet Çeliku	Çështje të shqipes standarde	Tiranë	2006
	4.	Xhevat Lloshi	Mbështetje për gjuhën letrare	Toena, Tiranë	1997
	5.	Видоски, Б.	Текстови од дијалектите на македонскиот јазик	Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“	2000

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Развој на правоорот во предучилишниот период			
2.	Код	ИП РППП			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица – институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година/прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Елизабета Бандиловска проф. д-р Љуљим Адеми проф. д-р Хулија Скука			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да знаат да ги применат претходно стекнатите правоорни правила кои се однесуваат на практичната примена на мајчиниот јазик во говорна форма и да станат носители на фонетската норма на стандардниот мајчин јазик.				
11.	Содржина на предметната програма: Примена на основните поими и правила кои се однесуваат на правоорот: изговор на самогласки, согласки, согласнички групи, гласовни промени, акцент, акцентски целисти; препознавање и коригирање на јазичните грешки при усна комуникација				
12.	Методи на учење: предавање, вежби, дискусии, консултации, семинарски работи, индивидуална работа, групна работа и самостојно учење.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања – теоретска настава	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	50 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	40 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	10 бода		
	17.3.	Активност и учество	20 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит				

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански, турски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Блаже Конески	Граматика на македонскиот јазик	Просветно дело	2004
		2.	Билјана Маленко, Елизабета Бандиловска	Практикум по македонски јазик со култура на изразувањето 1	Арс ламина	2021
		3.	Група автори	Правопис на македонскиот јазик (второ издание)	ИМЈ „Крсте Мисирков“ и Култура	2017
		4.	Ирена Савицка, Људмил Спасов	Фонологија на современиот македонски стандарден јазик	МАНУ	1991
		5.	Fatmir Agalliu etj	Gramatika e gjuhës shqipe I	Akademia Shkencave	1995
		6.	Androkli Kostallari etj.	Drejtshkrimi i gjuhës shqipe	Instituti Albanologjik Prishtinës	1974
		7.	Asllan Hamiti	Fonetika dhe fonologjia e gjuhës standard shqipe	Interdiskont	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стојка Бојковска, Лилјана Минова-Ѓуркова, Димитар Пандев, Живко Цветковски	Македонски јазик за средно образование	Просветно дело	
		2.	Симон Саздов	Современ македонски јазик I	Табернакул	2007
		3.	Bahri Beci	Fonetika e gjuhës shqipe	Edfa	2004
	4.	Anastas Dodi	Fonetika dhe fonologjia e gjuhës shqipe	Akademia e Shkencave e Shqipërisë	2004	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по математика			
2.	Код	ИП МММ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Весна Макашевска проф. д-р Методи Главче			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги познаваат и ги разбираат современите модели на поучување во воспитно – образовната работа по математика; да се оспособат за заедничко решавање на воспитно-образовните проблеми во различни контексти; да се оспособат за прилагодување на практиката во специфичен воспитно - образовен контекст; да се оспособат за рефлексивна на соодветни методски модели, соодветни на индивидуалните потреби на децата.				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Историски развој на методиката на воспитно – работа по математика; - Методички пристапи во формирањето на математичките поими; - Концепција на почетното математичко образование во предучилишните институции - Современи модели во поучувањето во воспитно – образовната работа по математика: модели на учење со откривање, кооперативното учење, интегрирано учење, и учење преку игра; - Интегриран пристап во планирањето на воспитно-образовните содржини; - Планирање и евалуација на процесот на почетно математичко образование. 				
12.	Методи на учење: Предавања, индивидуални и тимски разбирања, работилници, симулации, методи на работа во двојки, методи на групни дискусии.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода (устен испит максимум до 70 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода (семинарска работа или проект до 10 бода и презентација до 10 бода)		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
	од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		

19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димитровски Х., Тодоровска Е.	Методичко моделирање на наставата и учењето по математика во основните одделенија	Битола: Педагошки факултет	2004
		2.	Бебић,М	Почетно математичко образование предшколске деце	Београд: Учитељски факултет	2009
	3.	Крос К. и др.	Учење математика во раното детство	Арс Ламина, скопје	2016	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Министерство за труд и социјална политика	Програма за рано учење и развој	Службен весник на РМ	2014
		2.				
3.						

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Креирање на средина за учење на математика			
2.	Код	ИП КСУМ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Втор циклус			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв и втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Весна Макашевска проф. д-р Методи Главче			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги познаваат и ги разбираат методите и постапките за креирање на средина за учење математика; да се оспособат за прилагодување на практиката во специфичен воспитно - образовен контекст; да се оспособат за правилен избор на содржини, активности и наставни средства во почетното математичко образование; да се оспособат за рефлексивна на соодветни методски постапки, методи и техники соодветни на индивидуалните потреби на учениците.				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Поучувањето како процес за создавање на услови за развој на логичко-математичко сознавање во предучилишното воспитание; - Улога на воспитувачот во почетното математичко образование во одделенската настава; - Методи и постапки за креирање на средина за учење математика; - Организација на средината за учење математика; - Извори на содржини и активности во почетното математичко образование; - Креирање и избор на наставни средства соодветни на индивидуалните потреби за развој на децата . 				
12.	Методи на учење: Предавања, индивидуални и тимски разбирања, работилници, симулации, методи на работа во двојки, методи на групни дискусии.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	70 бода (устен испит максимум до 70 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода (семинарска работа или проект до 10 бода и презентација до 10 бода)		
17.3.	Активност и учество	10 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Киранциска С., Ѓорѓиева Лазаревска Т.	Создавање средина за учење за 21-от век	Скопје: УСАИД - Македонија	2009
		2.	Бебић, М	Почетно математичко образовање предшколске деце	Београд: Учитељски факултет	2009
	3.	Министерство за социјални работи и политики	Стандарди за рано учење и развој	Скопје	2009	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Andersen, F	Optimal learning environments at Danish primary schools	www.cashe.lego.co m	2004
		2.	Krnjaja, Ž.	Kontekst u učenju i podučavanju	Beograd: Zadužbina Andrejević	2009
3.						

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии				
1.	Наслов на наставниот предмет	Реалистично математичко образование				
2.	Код	ИП РМО				
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание				
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание				
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор				
6.	Академска година / семестар	Прва година/прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6	
8.	Наставник	проф. д-р Слаѓана Јакимовиќ				
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема				
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Познавање и разбирање на основите на реалистичното математичко образование; Развивање вештини за проучување и изложување стручен текст/научна статија.					
11.	Содржина на предметната програма: Реалистично математичко образование, вовед и преглед; Теоретски рамки на принципите на подучување-учење во РМЕ; Контекстуалните задачи во РМЕ; Слободни сопствени математички конструкти од страна на ученикот; Математичките тестови и алтернативни видови на следење и оценување на постигнувањата на учениците во РМЕ.					
12.	Методи на учење: Интерактивни предавања и вежби со примена на ИКТ, учење по пат на студија на случај, самостојно учење, учење по пат на изработка и претставување на проектни задачи					
13.	Вкупен расположлив фонд на време		180 часови семестрално			
14.	Распределба на расположливото време		90 часови за наставни активности 90 часови за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава			50 часови
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа			40 часови
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи			50 часови
		16.2	Самостојни задачи			20 часови
		16.3	Домашно учење			20 часови
17.	Начин на оценување					
	17.1	Тестови			30 бодови завршен испит	
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			60 бодови	
	17.3	Активност и учество			10 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)		0 до 50 бода		5 (пет) (F)	
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит		Активно учество во наставата и изработена и презентирана проектна задача			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Год.

	1.	Van den Heuvel-Panhuizen, M.	Assessment and Realistic Mathematics Education	Utrecht: CD-β Press, Center for Science and Mathematics Education	1996
	2.	Streefland, L.	Realistic Mathematics Education in Primary School	Utrecht: CD-β Press, Freudenthal Institute	1991
	3.	Gravemeijer, K. Van den Heuvel-Panhuizen, M., Streefland, L.	Contexts, Free Productions, Tests and Geometry in Realistic Mathematics Education	Utrecht: OW&OC	1990
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Год.
22.2	1.	Van den Heuvel-Panhuizen, M.	Realistic mathematics education as work in Progress. In F. L. Lin (Ed.) Common Sense in Mathematics Education, 1-43.	Proceedings of 2001 The Netherlands and Taiwan Conference on Mathematics Education, Taipei, Taiwan, 19 – 23 November 2001.	2001
	2.	Van den Heuvel-Panhuizen, M. (Ed.)	Children learn mathematics. A learning-teaching trajectory with intermediate attainment targets for calculation with whole numbers in primary school	Rotterdam/Taipei: Sense Publishers	2008
	3.	Van den Heuvel-Panhuizen, M.	Realistic Mathematics Education in the Netherlands. In J. Anghileri (Ed.), Principles and practices in arithmetic teaching: Innovative approaches for the primary classroom, 49-63	Buckingham/Philadelphia: Open University Press	2001
	4.	Van den Heuvel-Panhuizen, M.	The didactical use of models in Realistic Mathematics Education: an example from a longitudinal trajectory on percentage. In Educational Studies in Mathematics, 54, 9–35	Kluwer Academic Publishers	2003
	5.	Van den Heuvel-Panhuizen, M., Elia, I.	Kindergartners’ performance in length measurement and the effect of picture book reading. In: ZDM The International Journal on Mathematics Education 43 (5) 621-635	Springer	2011
	6.	Van den Heuvel-Panhuizen, M.	Learning from “didactikids”: An impetus for revisiting the empty number line. In Mathematics Education Research Journal, 20(3), 6-31	Routledge. Taylor & Frances Group	2008

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Основи на дескриптивната статистика			
2.	Код	ИП ОДС			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година / семестар	Прва година/прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Слаѓана Јакимовиќ, проф. д-р Зоран Михајловски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): - Запознавање со статистички методи за анализа на податоци од квантитативни истражувања - Оспособување за правилен избор на статистичките постапки во зависност од природата на варијаблите - Оспособување за практична примена на методите на дескриптивната статистика за анализа и интерпретација на податоци од квантитативни истражувања				
11.	Содржина на предметната програма: Поим, предмет и значење на дескриптивната статистика; Средување и графичко прикажување на податоци; Мерки на централна тенденција (просек, медијана и мода); Мерки на дисперзија (опсег, квантили, варијанса, стандардна девијација); Распределба/дистрибуција на зачестеност/фреквенција; Нормална распределба и нејзината крива				
12.	Методи на учење: Интерактивни предавања и вежби со примена на ИКТ, учење по пат на студија на случај, самостојно учење, учење по пат на изработка и претставување на проектни задачи				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	90 часови за наставни активности 90 часови за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часови	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часови	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часови	
		16.2	Самостојни задачи	30 часови	
		16.3	Домашно учење	30 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови	30 бодови завршен испит		
	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)	60 бодови		
	17.3	Активност и учество	10 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	0 до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит	Активно учество во наставата и изработена и презентирана проектна задача			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				

22.1	Задолжителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Кожух, Б., Ангелоска-Галевска, Н	Статистичка анализа на податоци	Скопје: Филозофски факултет	2008
	2.	Николоски, Т.	Статистика во психологијата	Скопје: Филозофски факултет	2001
	3.	Јакимовиќ, С. Михајловски, З.	Избрани студии на случај за дескриптивна и инференцијална статистика	Скопје: Педагошки факултет (интерна скрипта)	2013
	Дополнителна литература				
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2	1.	Petz, B.	Osnove statistike za nematematičare, 3. dopunjeno izdanje	Jastrebarsko: “Slap”	1997
	2.	Žužul, J., Šimović, V., Leinert – Novosel, S.	Statistika u informacijskom društvu (za nematematičare)	Zagreb: ECNSI	2008
	3.				

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по природа и општество			
2.	Код	ИП ММПО			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година / семестар	Прва година/прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Билјана Камчевска, проф. д-р Леонора Јегени, проф. д-р Аднан Кахил			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Воочување и разбирање на теориските и практичните проблеми на воспитно-образовната работа по природа и општество; развивање на способности за критичко анализирање на стекнатите знаења во контекст на воспитно-образовната практика.				
11.	Содржина на предметната програма: - Интердисциплинарен пристап во воспитно-образовната работа по природа и општество; - Современо сфаќање на таксономијата на целите и задачите во воспитно-образовната работа по природа и општество; - Комплексност на содржините во воспитно-образовната работа по природа и општество; - Курикуларно планирање на целите, содржините, активностите и процесите во воспитно-образовната работа по природа и општество; - Методско моделирање на воспитно-образовната работа по природа и општество; - Развивање на научни поими во воспитно-образовната работа по природа и општество; - Современи тенденции во вреднувањето на воспитно-образовната работа по природа и општество; - Квалитативни и други истражувања во воспитно-образовната работа по природа и општество.				
12.	Методи на учење: Предавања, индивидуални и тимски разбирања, работилници, симулации, методи на работа во двојки, методи на групни дискусии.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часа	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа	
		16.2	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				70 бодови (устен испит максимум до 70 бода)
	17.1	Тестови			

	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови (семинарска работа или проект до 10 бода и презентација до 10 бода)	
	17.3	Активност и учество			10 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	0 до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			/		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			македонски, албански, турски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Zan D I	Metodike nastave prirode i društva	Zagreb: Školska knjiga	2005
		2.	Lazarević Z, BanĐur V.	Metodika nastave prirode I društva	Beograd: Uciteljski fakultet	2001
		3.	Bezić K.	Metodika nastave prirode i društva	Zagreb: Školska knjiga	1975
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Golubović I J., Ristanović D.	Praktikum za metodiku nastave prirode i društva	Beograd	2006
		2.	Trifunović V.	Razvoj naučnih pojmova u nastavi poznavanje prirode	Beograd	2006
	3.	Адамческа, С.	Активна настава	Скопје: Легис	1996	

Прилог бр. 3		Предметни програми од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Истражувачки активности во природата			
2.	Код	ИП ИАП			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година / семестар	Прва година/прв семестар	7.	Број на ЕКТС кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Билјана Камчевска, проф. д-р Леонора Јегени, проф. д-р Аднан Кахил			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> - развивање на вештини за организирање на истражувачки активности во природата со децата од предучилишна возраст; - развивање на способности за критичко анализирање на стекнатите знаења во контекст на воспитно-образовната практика. 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Процесот на сознавање на природата - Третманот на природата како сознајна понуда на децата - Дидактичко-методски аспекти на природата како извор на сознание - Истражувачки активности во воспитно-образовната работа - Планирање и подготовка на истражувачките активности - Видови на истражувачки активности за сознавање на природата - Интердисциплинарен пристап во програмските содржини и можности за истражување - Методско моделирање на истражувачките активности во природата - Оперативно-изведбени аспекти на процесите на учење и поучување низ истражувачки активности - Вреднување на постигнувањата на децата во истражувачките активности. 				
12.	Методи на учење: Предавања, индивидуални и тимски разбирања, работилници, симулации, методи на работа во двојки, методи на групни дискусии.				
13.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположливото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1	Предавања-теоретска настава	50 часа	
		15.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1	Проектни задачи	30 часа	
		16.2	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3	Домашно учење	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1	Тестови	70 бодови (устен испит максимум до 70 бода)		

	17.2	Семинарска работа / проект (презентација: писмена и усна)			20 бодови (семинарска работа или проект до 10 бода и презентација до 10 бода)	
	17.3	Активност и учество			10 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	0 до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и полагање на завршен испит			/		
20.	Јазик на кој се изведува наставата			македонски, албански, турски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Колонцовски Б.	Детето истражувач на природата	Битола	2001
		2.	Došen D. A.	Malo dijete veliki istraživač	Zagreb: Alinea	
		3.	Nicković, D.	Učenje putem rešavanja problema u nastavi	Beograd	1970
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2	1.	Wood,D.	Kako deca uče	Zagreb: Educa	1995
		2.	Tizard, B., Hughes,M.	Young children learning	London	1984
	3.	Kranjčev,B.	Uvodjenje učenika u istraživački rad	Zagreb: Školska knjiga	1985	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по физичко воспитание			
2.	Код	ИП ММФВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година /прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Марјан Малцев проф. д-р Бујар Саити			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се продлабочат знаењата на студентите за кинезиолошките активности на децата. Да се искористат потенцијалите на детето за игра како предуслов за правилен психофизички развој на детето				
11.	Содржина на предметната програма: Структурата и времетраењето на наставната активност условена со возрастната категорија на децата. Стандардна структура на часот во три дела со различно времетраење на часот. Методите на имитација и драматизација и нивниот непосреден ефект кај малите деца. Изводи и анализа од хоспитациите на терен.				
12.	Методи на учење: Преку основните форми на работа: предавања, вежби и семинари, ќе се реализираат 150 контакт часови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Испит до 70 бода (мин.36 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				

		Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Saiti, N.; Saiti, B.	Bazat e edukates fizike dhe shendetsore me metodike	Prosvetno dello, Skopje	2000	
	2.	Малцев, М.	Методика на физичкото образование	Скопје: Универзитет “Св. Кирил и Методиј”	2011	
	3.	Prentice Hall	Health – Choosing Wellness	A Simonn & Schuster Company	1992	
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Beverly, L.S., Matthew.C.R.	Physical education : an overview	Massachusetts: Addison –Wesley publishing company.	1972	
	2.	Берковиќ, Л	Методика наставе физичког васпитања	Београд: НИПУ „Партизан.	1978	
	3.	Анастасовски, А.	Методика на физичкото воспитување	Просветно дело, Скопје	1990	
	4.	Instituti i studimeve Pedagogjike	Edukimi fizik ne shkolle	Tirane	2000	
	5.	Malesevic, N.; Milijevic, S.	Igre za djecu predskoskog uzrasta i pripremnih odjeljenja osnovne skole	Svijetlost, Sarajevo	1986	

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Стандардите за моторичкиот развој во предучилишното воспитание			
2.	Код	ИП СМРПВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година /прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Марјан Малцев проф. д-р Бујар Саити			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Да се продлабочат знаењата на студентите за потребите на децата за движечки активности. Важноста на опремата во реализација на поставените цели				
11.	Содржина на предметната програма: Карактеристики на телесниот и моторичкиот развој на децата од предучилишна возраст, Основни карактеристики и динамика на биолошкиот раст и развој, Антропометриски карактеристики и моторички способности на децата од предучилишна возраст.				
12.	Методи на учење: Преку основните форми на работа: предавања, вежби и семинари, ќе се реализираат 150 контакт часови.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Испит до 70 бода (мин.36 бода)		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	/			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			

	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Saiti, N.; Saiti, B.	Bazat e edukates fizike dhe shendetsore me metodike	Prosvetno dello, Skopje	2000
	2.	Малцев, М.	Методика на физичкото образование	Скопје: Универзитет “Св. Кирил и Методиј“	2011
	3.	Prentice Hall	Health – Choosing Wellness	A Simonn & Schuster Company	1992
	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Beverly, L.S., Matthew. C.R.	Physical education : an overview	Massachusetts: Addison –Wesley publishing company.	1972
	2.	Берковиќ, Л	Методика наставе физичког васпитања	Београд: НИПУ „Партизан.“	1978
	3.	Курелиќ, Н. и сор.	Структура и развој морфолошких димензија омладине	Београд	1985
	4.	Опавски, П.	Основи биомеханике	Београд: Научна књига	1971

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по музичко воспитание			
2.	Код	ИП МММВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје, Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв или втор семестар	1.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Владимир Талевски, проф. д-р Аида Ислам, проф. д-р Јета Старова Мехмети			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Оспособување за поврзување на содржините помеѓу музичките подрачја и музичките содржини со содржини од други предметни подрачја, примена на нови дидактички методи во моделирањето на активностите преку интегрирање на ИКТ, согледување на прашањата за идентитетот во мултикултурноста изразено преку музичката уметност.				
11.	Содржина на предметната програма: Методи за поврзување на музичката уметност со останатите содржини од воспитно-образовниот процес; Техники за поврзување на музичката уметност со воспитно-образовниот процес; Стратегии за креирање на современ интердисциплинарен воспитно-образовен курикулум во музичкото воспитание.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, дебати, работилници, истражувачки активности, студиски посети, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	50 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	90 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		/		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски, албански, турски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		

22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Manasteriotti, V.	<i>Muzički odgoj na ročetnom stupnju,</i>	Zagreb: Školska kniga	1982
		2.	Радевски, Т./ Радевска, Н.	<i>Песната како едукативна комуникација во наставата по музика</i>	Скопје: Ирнел	1995
	3.	Торбов, Г.	<i>Методика на учебно-воспитната работа по музика 1-3</i>	София: Народна просвета	1973	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Rakijaš, B.	<i>Muzički odgoj deteta</i>	Zagreb: Školska kniga	1979
		2.	Dowling, W.J.& Harwood,	<i>Music Cognition,</i>	London: Academic Press	1986
3.	Deliege, I.	<i>Musical Beginings</i>	Oxford	1996		

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Истражувања од областа на музичкото воспитание			
2.	Код	ИП ИМВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ - Скопје, Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв или втор семестар	2.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Владимир Талевски, проф. д-р Аида Ислам, проф. д-р Јета Старова Мехмети			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Оспособување за разбирање на современиот интердисциплинарен пристап во имплементацијата на музичката уметност во курикулумот за одделенската настава. Истражување на спецификите на музичките стилови низ историјата на музиката. Влијанието на современите музички медиуми и проблеми на социјално-културната околина воопшто				
11.	Содржина на предметната програма: Современи музичко-едукативни стратегии во одделенската настава; Мултимедиален пристап во наставата по музичко образование; Образование низ музичката уметност.				
12.	Методи на учење: Предавања, вежби, дискусии, дебати, работилници, истражувачки активности, студиски посети, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	0 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	50 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		90 бода	
17.3.	Активност и учество		10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит				
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски, албански, турски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			

	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Manasteriotti, V.	<i>Muzički odgoj na ročetnom stupnju</i>	Zagreb: Školska kniga	1982
	2.	Пеев, И.	<i>Пеене и музика с методика на музикалното въ зпитание,</i>	София	1978
	3.	Торбов, Г.	<i>Методика на учебно-воспитната работа по музика 1-3</i>	София: Народна просвета	1973
	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Dowling, W.J.& Harwood, D.L.	<i>Music Cognition</i>	London: Academic Press	1986
	2.	Colwell, Richard/ Carol Richardson	<i>The New Handbook of Research on Music Teaching and Learning. A Project of New Music Educators</i>	National Conference. Oxford University Press	2002
	3.	Wayne, B.	<i>Educating Musically, in The New Handbook of Research on Music Teaching and Learning. A Project of the Music Educators National</i>	<i>Conference British Journal of Music Education.</i> Oxford Univ. Press, USA April 18, 2002	2002

Прилог бр. 3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методско моделирање на воспитно-образовната работа по ликовно воспитание			
2.	Код	ИП ММЛВ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Маја Рауник Кирков проф. д-р Бурхан Ахмети			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> • Оспособеност за поврзување на курикуларните подрачја • Стекнување на компетенции за обликување на развојни стратегии во воспитно - образовниот процес во предучилишна возраст • Стекнување на компетенцииметоди за имплементација на развојни стратегии воспитно - образовниот процес во предучилишна возраст 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> - Когнитивни и моторички карактеристики на децата од предучилишна возраст - Стандардни и нестандартни способности во визуелното разбирање и израз - Надарени деца - Ликовно образование и другите уметности (сличности и разлики) - Методи на поврзување на уметностите во едукативниот процес - Техники на поврзување на уметностите во едукативниот процес - Стратегии на креирање на современ интердисциплинарен образовен курикулум 				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	2 x 35 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Положени два теста со мин. 18 поени			

20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Belamarić, D.	Dijete i oblik/ Likovni jezik predškolske djece	Školska knjiga,Zagreb	1986
		2.	Lowenfeld, V., Brittain, W.L.	Creative and mental growth, 4th ed.	Macmillan Pub. Comp. New York: 40-50	1987
	3.	Stanojević-Kastori, M. i dr.	Likovno oblikovanje u dječjim vrtićima,	Zavod za udžbenike i nast. sretstva, Beograd	1987	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Cvetkovic-Lay, J.	Ja hocu i mogu vise.Prirucnik za odgoj darovite djece od 3 do 8 godina.	Alinea, Zagreb	2002
		2.	Karlavaris, Bogomil.	Metodika likovnog odgoja,	Rijeka	1991
3.	Lowenfeld, V., Brittain, W.L.().	Creative and mental growth, 4th ed.	Macmillan Pub. Comp. New York	1987		

Прилог бр.3		Предметна програма од втор циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Уметноста во курикулумот за предучилишни установи			
2.	Код	ИП УКПУ			
3.	Студиска програма	Предучилишно воспитание			
4.	Организатор на студиската програма (единица - институт, катедра, оддел)	Педагошки факултет „Св. Климент Охридски“ – Скопје Институт за предучилишно воспитание			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	втор			
6.	Академска година/семестар	Прва година / прв или втор семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Маја Рауник Кирков проф. д-р Бурхан Ахмети			
9.	Предуслови за запишување на предметот	/			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): <ul style="list-style-type: none"> Оспособеност за стручно водење на интердисциплинарниот воспитен процес на образованието низ уметностите Компетенции за имплементирање на уметностите во почетното образование во предучилишните установи 				
11.	Содржина на предметната програма: <ul style="list-style-type: none"> Детскиот развој и ликовното изразување Уметностите како интердисциплинарен воспитно-образовен процес Имплементирање на уметностите во наставниот курикулум во предучилишните установи Анализа на наставни програми Критериуми за евалуација на наставни програми по ликовно воспитување 				
12.	Методи на учење: предавања, вежби, самостојни активности, дебатни дискусии, работилници, проблемски расправи, проектни активности, консултации, самостојно учење				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа семестрално			
14.	Распределба на расположивото време	90 часа за наставни активности 90 часа за други форми на активности			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања- теоретска настава.	50 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа.	40 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	30 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	30 часа	
		16.3.	Домашно учење - задачи	30 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	2 x 35 бода		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	20 бода		
	17.3.	Активност и учество	10 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Положени два теста со мин. 18 поени			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски, албански			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Самоевалуација од страна на наставникот и/или			

		евалуација од страна на студентите				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Bodulic V.	Umjetnicki i dječji crtež,	Školska knjiga, Zagreb.	1982
		2.	Whitebread, D.	Teaching and learning in the early years	London, New Feter Lane(str. 23-349)..	1996
	3.	Арнаудова, В.И., Ачковска – Лешковска, Е..	Надарено дете,	Филозофски факултет, Скопје	2000	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Kraguljac, M., Karlavaris, B.	Estetsko procenji vanje u osnovnoj skoli	Umetnička akademija, Beograd.	1970
		2.	Grgurić N. - Jakubin, M.	Vizualno-likovni odgoj i obrazovanje	Educa. Zagreb	1996
3.	Arnheim, R.	Art and Visual Perception. A Psychology of the Creative Eye.	Berkeley, University of California Press.	1965		